

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КАФЕДРА
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фізичного виховання, здоров'я та
туризму

д. біол.н., професор М.В. Маліков

« 29 » 08 2020

«ПЕДАГОГІКА ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ магістрів _____
(назва освітнього ступеня)

Спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» Освітня
програма «Спорт»,

Укладач : д.пед.н., професор Сватъєв А.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізичної культури і спорту
Протокол № 2 від 25 вересня 2020 р.
Завідувач кафедри фізичної культури і спорту

_____ А.В. Сватъєв
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету фізичного виховання, здоров'я та
туризму

Протокол № 1 від 29 серпня 2020 р.
Голова науково-методичної ради факультету
фізичного виховання, здоров'я та туризму

_____ В.В. Дорошенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено з навчальною лабораторією
інформаційного забезпечення освітнього
процесу

_____ М.І. Якушева
(підпис) (ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	за вибором	
		Цикл дисциплін Дисципліна вільного вибору студента	
Розділів – 2	Спеціальність	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150	017 «Фізична культура і спорт»	2 -й	2 -й
		Лекції	
	Освітньо-професійна програма	22 год.	8 год
	«Спорт»	22 год.	8 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –4	Рівень вищої освіти: магістерський	Самостійна робота	
		106 год.	134 год
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка тренерської діяльності» є забезпечити теоретичну і практичну підготовку студентів до професійної діяльності тренера з виду спорту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка тренерської діяльності» є: ознайомлення студентів з технологією, основами професійної діяльності сучасного тренера, його функціями, педагогічними здібностями, формування основ професійної діяльності сучасного тренера, стиля його діяльності, діловим і особистими взаємовідносинам тренера зі спортсменами, суддями та ін.

Предметом вивчення дисципліни «Педагогіка тренерської діяльності» є особливості професійної діяльності тренера, а також педагогічного процесу навчання, розвитку й удосконалювання специфічних якостей спортсмена.

У результаті вивчення курсу «Педагогіка тренерської діяльності» студенти повинні

Знати: складові професійної майстерності тренера; структуру діяльності тренера; критерії педагогічної майстерності тренера; вимоги до діяльності тренера; функціональні обов'язки тренера; компоненти діяльності тренера; педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст; роль тренера в підготовці спортсмена; особисті якості тренера-викладача; терміни та поняття науково-дослідної роботи; цілі, завдання, принципи, методи і засоби педагогіки та психології фізичного

виховання і спорту; методи науково-педагогічних досліджень в спорті.

Уміти: реалізовувати державні і регіональні програми з фізичного виховання та спорту вищих досягнень; планувати та проводити тренувальні заняття з обраного виду спорту; використовувати сучасні технології навчання руховим діям та розвитку рухових здібностей юних спортсменів з урахуванням індивідуальних можливостей; розробити модель індивідуалізації виховання юних спортсменів; творчо використовувати отримані знання з педагогіки та психології фізичного виховання та спорту, вирішувати теоретичні та практичні проблемні завдання з використанням сучасних методів наукового пізнання; проводити мікродослідження; використовувати методи науково-педагогічних досліджень в спорті;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): магістр спорту здатний розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів відповідних наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК): здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, планувати та управляти часом, працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК (СФК, СПК): Здатність застосовувати систему знань із загальної теорії і методики спортивної підготовки, здійснювати науково-дослідну діяльність у сфері фізичної культури і спорту, здійснювати виміри у відповідності до метрологічних вимог, біомеханічний аналіз, синтез, моделювання фізичних вправ та керування рухами людини., розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Педагогіка тренерської діяльності» має тісний зв'язок з такими дисциплінами підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, як:

Філософська методологія - дає змогу майбутнім викладачам через осмислення її функцій (інтегративну, критико-конструктивну, світоглядну) визначити загальну стратегію принципів пізнання особливостей професійно - педагогічної діяльності. Даний стратегічний підхід допоможе студентам всебічно проаналізувати й дослідити діяльність викладача, виробити прогностичні вміння, зокрема навчити проектувати цілі діяльності, розробляти програми їх досягнення, будувати образ власної професійної діяльності, оволодівати засобами педагогічної взаємодії з суб'єктами педагогічного процесу.

Загальна педагогіка - базова наукова дисципліна, яка вивчає основні закономірності процесу спрямованого особистісного розвитку, розробляє загальні основи педагогічного процесу у навчальних закладах усіх типів. Вона складається з чотирьох розділів: загальні засади

педагогіки, теорія навчання (дидактика), теорія виховання, теорія управління навчальним закладом.

Вікова педагогіка - дошкільна, шкільна педагогіка, педагогіка дорослих, що вивчає вікові аспекти навчання і виховання, які визначають специфіку навчально-виховної роботи з певними віковими групами;

Галузева педагогіка (вищої школи, військова, медична, інженерна, спортивна) - вивчає галузеві аспекти освіти, які визначають специфіку навчально-виховного процесу в тих чи інших умовах, розкриває його закономірності;

Соціальна педагогіка - наука, яка вивчає вплив на педагогічний процес конкретних соціальних інститутів: сім'ї, школи, підліткового чи молодіжного об'єднання, закладів культури, спорту тощо; розглядає особистість як фокус системи соціально-педагогічного впливу, як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин.

Анатомія людини та морфологія – надає уявлення про внутрішню структуру людини, його м'язовий; ці знання є необхідною умовою при складанні комплексів та спеціально - підготовчих вправ для розвитку основних рухових якостей;

Фізіологія - надає уявлення про те, як організм комплексом функціональних змін реагує на фізичні навантаження різного ступеня та інтенсивності, про фізіологічні і морфологічні особливості.

Також курс пов'язаний з курсами: гігієна, вікова фізіологія, біохімія, які озброюють знаннями санітарно-гігієнічних норм що встановлюються на основі реакції кожного організму на зміну зовнішніх умов.

3.

Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Педагогічні складові спорту

Тема 1. Вступ до курсу «Педагогіка тренерської діяльності»

Предмет педагогіки спорту. Основні завдання педагогічної діяльності тренера. Головна мета педагогіки спорту. Наукові основи та джерела педагогіки спорту. Зв'язок педагогіки спорту із іншими науками. Основні поняття спорту як педагогічного явища.

Тема 2. Структура педагогічної діяльності тренера

Зміст педагогічної діяльності тренера. Основні складові тренерської майстерності. Спеціальна теоретична підготовленість. Організаційні здібності тренера. Загальні ознаки професіоналізму тренера. Основні критерії ефективності роботи тренера. Функціональні обов'язки тренера. Взаємовідносини тренера і спортсмена під час змагальної діяльності.

Тема 3. Професійна діяльність тренера

Функції тренера: експертно-консультативна, проектувальна, господарсько-організаторська,

виховна, пізнавальна (гностична), секундантська. Педагогічна етика як складова професійної компетентності тренера. Поняття «педагогічна етика». Стилi професійної діяльності тренера: авторитарний, або директивний, демократичний, або колегіальний, ліберальний, індивідуальний.

Тема 4. Методи науково-педагогічних досліджень

Методи наукового педагогічного дослідження: вивчення документації; відомості, що отримані від компетентних осіб (експертна оцінка), спостереження, бесіда, опитування, анкетування, самооцінка, створення педагогічної ситуації діагностичного характеру, педагогічний експеримент.

Тема 5. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу

Принцип свідомості і активності, систематичності, прогресування та підкріплення, індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності.

Тема 6. Закономірності формування умінь (навичок)

Сутність поняття «уміння» і «навичка». Стадії формування рухового уміння (навички). Умови і основні етапи формування навички (за І.А. Домашенка). Визначення поняття «динамічний стереотип». Роль свідомості і мислення у руховому навчанні.

Тема 7. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу

Технологія керування спортивною підготовкою. Основні сторони керування. Визначення індивідуальних особливостей і можливостей спортсменів. Встановлення мети та моделювання підготовленості в спорті. Типи моделей прийняті в сучасному спорті: модель відповідності обраному виду спорту, спортивної підготовленості, спортивної діяльності і модель „після бою”. Основні засоби контролю та обліку. Види контролю: оперативний або поточний, етапний, підсумковий.

Розділ 2. Соціально-педагогічні основи спорту

Тема 8. Формування колективу, його вплив на формування особистості

Поняття колективу, його види. Колектив як соціально діюча система. Функції колективу: організаторська, виховна, стимулююча. Види колективів: первинний, загальношкільний, виробничий, тимчасовий, сімейний. Діалектика розвитку колективу. Особливості розвитку колективу. Основні стадії (етапи). Фактори розвитку колективу.

Тема 9. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань

Сутність спортивної форми. Стан спортивної форми. Феномен підвищеної реактивності. Готовність до змагань (мобілізаційна готовність), вольова мобілізація фізичних і духовних сил. Психологічна стійкість спортсменів на змаганнях. Формування впевненості у своїй можливості. Ступінь впевненості в успіху.

Тема 10. Особливості спортивної кар'єри

Етапи і кризи спортивної кар'єри. Феномен кризи. Передумови до появи кризи. Проблеми спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри. Етапі початкової спортивної спеціалізації, поглибленого тренування у обраному виді спорту, вищих досягнень, переходу у професіонали, закінчення спортивної кар'єри. Причини завершення спортивної кар'єри. Способи подолання кризи.

Тема 11. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ

Особливості діяльності тренера у ДЮСШ. Мотивація спортивних занять дітей. Складність роботи з дитячими і юнацькими спортивними колективами. Взаємовідношення тренера зі спортсменами. Психолого-педагогічний такт тренера-викладача. Психологічний такт. Культура мови тренера. Інтонація і тональність. Форми впливу тренера на спортсменів. Вплив тренера на свідомість і волю спортсменів. форми впливу тренера: проява уваги, прохання, вимоги, переконання, навіювання тощо. Оцінювання дій і вчинків спортсменів. Функції оцінювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	сам.роб.	інд.завд.		л	п	лаб.	сам.роб.	інд.завд.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	13
Розділ 1. Педагогічні складові спорту												
Тема 1: Вступ до курсу «Педагогіка тренерської діяльності»	13	2	2	-	9	-	14	2	-	-	12	-
Тема 2: Структура педагогічної діяльності тренера	13	2	2	-	9	-	12	-	-	-	12	-
Тема 3: Професійна діяльність тренера	13	2	2	-	9	-	14	-	2	-	12	-
Тема 4. Методи науково-педагогічних досліджень	13	2	2	-	9	-	12	-	-	-	12	-
Тема 5. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу	13	2	2	-	9	-	14	-	2	-	12	-
Тема 6. Закономірності формування умінь (навичок)	13	2	2	-	9	-	14	2	-	-	12	-
Тема 7. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	13	2	2	-	9	-	12	-	-	-	12	-

Разом за розділом 1	91	14	14	-	63	-	92	4	4	-	84	-
Розділ 2. Соціально-педагогічні основи спорту												
Тема 8. Формування колективу, його вплив на формування особистості	14	2	2	-	10	-	15	-	2	-	13	-
Тема 9. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань	15	2	2	-	11	-	15	2	-	-	13	-
Тема 10. Особливості спортивної кар'єри	15	2	2	-	11	-	14	-	2	-	12	-
Тема 11. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ	15	2	2	-	11	-	14	2	-	-	12	-
Разом за розділом 2	59	8	8	-	43	-	58	4	4	-	50	-
Усього годин	150	22	22	-	106	-	150	8	8	-	134	-

5. Темі лекційних занять

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Вступ до курсу «Педагогіка тренерської діяльності»	2	2
2	Структура педагогічної діяльності тренера	2	-
3	Професійна діяльність тренера	2	-
4	Методи науково-педагогічних досліджень	2	-
5	Дидактичні основи ефективності тренувального процесу	2	-
6	Закономірності формування умінь (навичок)	2	2
7	Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	2	-
8	Формування колективу, його вплив на формування особистості	2	-
9	Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань	2	2
10	Особливості спортивної кар'єри	2	-
11	Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ	2	2
Разом		22	8

6. Темі практичних занять

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Вступ до курсу «Педагогіка тренерської діяльності»	2	-
2	Структура педагогічної діяльності тренера	2	-
3	Професійна діяльність тренера	2	2
4	Методи науково-педагогічних досліджень	2	-
5	Дидактичні основи ефективності тренувального процесу	2	2
6	Закономірності формування умінь (навичок)	2	-
7.	Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	2	-
8	Формування колективу, його вплив на формування особистості	2	2
9	Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань	2	-
10	Особливості спортивної кар'єри	2	2

11	Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ	2	-
Разом		22	8

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Вступ до курсу «Педагогіка тренерської діяльності»	9	12
2	Структура педагогічної діяльності тренера	9	12
3	Професійна діяльність тренера	9	12
4	Методи науково-педагогічних досліджень	9	12
5	Дидактичні основи ефективності тренувального процесу	9	12
6	Закономірності формування умінь (навичок)	9	12
7	Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	9	12
8	Формування колективу, його вплив на формування особистості	10	13
9	Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань	11	13
10	Особливості спортивної кар'єри	11	12
11	Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ	11	12
Разом		106	134

8. Види контролю і система накопичення балів

Основний курс дисципліни «Педагогіка тренерської діяльності» для здобувачів ступеня вищої освіти магістр, освітньо-професійної програми «Спорт» розбито на 2 розділи.

Поточний контроль знань						Підсумковий контроль знань		
1 атестація			2 атестація			Підсумковий тестовий контроль	Залік	Сума балів
Розділ 1 (практичні заняття)	Письмова контрольна робота СРС	Тестовий контроль Розділ 1	Розділ 2 (практичні заняття)	Письмова контрольна робота СРС	Тестовий контроль Розділ 2			
11	9	10	11	9	10	20	20	100

Види поточного та підсумкового контролю:

- Виконання практичних завдань з кожного розділу за рахунок часу, відведеного на практичних заняттях;
- Письмова контрольна робота (Виконання завдання, які перевіряють рівень засвоєння матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання);
- Поточний тестовий контроль з кожного розділу;
- Підсумковий тестовий контроль;
- Підсумковий семестровий контроль (залік).

Поточний контроль

Практичні заняття

Робота на практичних заняттях оцінюється максимально у 22 бали протягом вивчення дисципліни:

Критерії оцінювання:

а) послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання практичного матеріалу, володіння спеціальною термінологією, уміння творчо розв'язувати завдання – **2,0 бала** ("відмінно" за національною шкалою);

б) послідовний виклад матеріалу, знання практичного матеріалу, часткове володіння спеціальною термінологією, при поясненні понять допущено помилки – **1,5 бала** ("добре" за національною шкалою);

в) зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями практичного матеріалу, при поясненні понять допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення – **1,0 бал** ("задовільно" за національною шкалою).

Самостійна робота

Самостійна робота оцінюються максимально у **18 балів**.

Критерії оцінювання:

– Рівень засвоєння матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, перевіряється підчас проведення контрольної роботи (дві протягом вивчення дисципліни);

За одну контрольну роботу студент може отримати:

– "відмінно" за національною шкалою - суттєве стисле і водночас повне розкриття питання, охайне виконання роботи – **9,0 балів**

- "добре" за національною шкалою - неповне розкриття питання (на 2/3), охайне виконання роботи – **7,0 балів**
- "задовільно" за національною шкалою - часткове розкриття питання (на 1/3), неохайне виконання роботи – **5,0 балів**

Поточний тестовий контроль

Поточний тестовий контроль проводиться двічі протягом вивчення навчальної дисципліни за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання ЗНУ MOODLE та має максимальну вагу - **10 балів (за один контрольний захід)**.

Протягом вивчення курсу, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни студенти проходять поточний тестовий контроль з кожного розділу. Вага одного заходу - **10 балів**.

- "відмінно" за національною шкалою (5 питань) – студент отримує - **10 балів**.
- "добре" за національною шкалою (4 питання) – **8 балів**.
- "задовільно" за національною шкалою (3 питання) – **6 балів**.
- "не задовільно" за національною шкалою (2 питання) – **4 бали**.

Підсумковий тестовий контроль

Тестовий контроль проводиться 1 раз наприкінці вивчення дисципліни перед складанням екзамену за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання ЗНУ MOODLE та має максимальну вагу - **20 балів**.

Підсумковий контроль (Залік)

Залік передбачає відповідь на 2 теоретичних питання та 1 питання, що носить практичний характер) та відбувається у вигляді усного опитування за основними положеннями курсу.

Критерії оцінювання знань:

- "зараховано" за національною шкалою – студент отримує – **20-16 балів** (послідовна, логічна, обґрунтована відповідь на 3 запитання, вміле й вивірене формулювання висновків).
- "не зараховано" за національною шкалою студент отримує - **15-0 балів** (непослідовна відповідь на 1 запитання, наявність істотних помилок).

Форми контрольних заходів	Кількість контрольних заходів	Вага за 1 контрольний захід, балів	Максимальна кількість балів
Поточний контроль знань			
Робота на практичних заняттях	11	2,0	22
Самостійна робота			

письмова контрольна робота за рахунок СРС (Розділ 1, Розділ 2)	2	9,0	18
Тестовий контроль (Розділ 1, Розділ 2)	2	10,0	20
Усього за поточний контроль знань	15		60
Підсумковий контроль знань			
Підсумковий тестовий контроль	1	20	20
Залік	1	20	20
Усього підсумковий контроль знань			40
Загалом	17		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

- Петровська Т.В. Майстерність спортивного педагога: навч. посіб. Київ: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. 184 с.
- Андреев В.И. Педагогика: учебный курс для творческого саморазвития. Казань, 2000. 600 с.
- Бордовская Н.В. Педагогика: учебник для вузов. Санкт-Петербург: Издательство «Питер», 2011. 304 с.
- Воронова В.І. Психологія спорту: навчальний посібник. Київ: Олімпійська література, 2007. 298 с.

5. Гогонов Е.Н. Психология физического воспитания и спорта: учеб. пособие. Москва: «Академия», 2000. 288 с.
6. Деркач А.А. Педагогическое мастерство тренера. Москва: Физкультура и спорт, 2001. 375 с.
7. Жмарев Н.В. Управленческая и организаторская работа тренера. Київ: Здорове, 2006. 128 с.
8. Ильин Е. П. Психология физического воспитания. – Москва, 2000. 486 с.
9. Карпушин Б.А. Педагогика физической культуры: учебник. Москва: Советский спорт, 2013. 300 с.
10. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2007. 447с.
11. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Каравелла, 2009. 224 с.
12. Ложкин Г.В. Психология спорта: схемы, комментарии, практикум: учеб. пособ. Київ: Освіта України, 2011. 484 с.
13. Машченко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої освіти: курс лекцій. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2005. 288 с.
14. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: видавець Зволейко Д.Г. 2008. 272 с.
15. Педагогика физической культуры и спорта: учебник. Москва: Физическая культура, 2006. 528 с.
16. Кузьмінський А.І., В.Л. Омеляненко Педагогіка: хрестоматія. Київ: Знання-Прес, 2003. 700 с.
17. Педагогічна майстерність: підручник. Київ: Вища пік., 2004. 422 с.
18. Петровська Т.В. Майстерність спортивного педагога: навчальний посібник. Київ: Олімпійська література, 2012. 184 с.

Додаткова:

1. Алиев Э. Г. Проблемы агентской деятельности в мини-футбольных клубах. *Ученые записки*. 2008. №10(44). С. 3-5.
2. Бринзак С. Координатно-соціограмний аналіз міжособистісних стосунків членів спортивної команди. *Молода спортивна наука України* : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів, 2007. Вип. 11, т. 4. С. 177.
3. Бріскін Ю. Структура та зміст навчальної дисципліни «Професійна майстерність фахівців олімпійського та професійного спорту». *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* : зб. наук. пр. / за ред. С.С. Єрмакова. Харків : ХХІІІ, 2000. №2. С. 19-22.
4. Воронко Л.А. Особливості професійного спілкування як важливий компонент педагогічної майстерності тренера фізичної культури. *Вісник Чернігівського державного*

педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Чернігів, 2007. Вип. 44. С. 28-32.

5. Коробкина В. И. Спор и конфликтные ситуации, поиск приемлемого решения. *Физическая культура и спорт в XXI веке* : материал IV Междунар. науч.-пркт. конф. Волгоград, 2008. Вып. 4. С. 152-155.

6. Мулик Вячеслав. Сучасні вимоги до рівня підготовленості тренера. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2002 №4 С. 11-15.

7. Практикум по спортивной психологии. Санкт-Петербург.: Питер, 2002. 288 с.

8. Социально-педагогические основы деятельности тренера: монография. Москва: Физическая культура, 2009. 288 с.

9. Горбунов Г. Д. Психопедагогика спорта. Москва : Советский спорт. 2007. 296 с.

10. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.

11. Якимов А.М. Основы тренерского мастерства: учебно-методическое пособие. Москва: Терра-Спорт, 2003 176 с.

Інформаційні ресурси

1. Гончар О.В. Форми і методи педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи другої половини ХХ століття.

URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_67/43.pdf

2. Гульбе О. А. Особистісне становлення викладача вищої школи в професійній діяльності.
URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=K0kqSZQAAAAJ&hl=ru>

3. Євдокімова О. О. Педагогічна майстерність викладачів вищої школи і фактори, що впливають на її формування. URL: <http://vuzlib.com/content/view/758/94/>

4. Кайдалова Л. Г. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача.

URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-01/09klgimt.pdf>

5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 486 с.

URL: <https://studopedia.org/12-99614.html>

7. Ольшанська Н. Конфлікт і взаємодія.

URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/psychology/675/>

Погоджено
навчальний відділ
« 17 » вересня 2018р.

